donutily. A bez *jeho* pomoci nemohl jsem se hnouti kupředu.

Ella Rentheimová (přemáhajíc se): nechals mne seděti z — vyšších důvodů.

Borkman: Nemohl jsem postrádat jeho pomoci. A on žádal *tebe* v odměnu za svou pomoc.

Ella Rentheimová: A tys mu tu odměnu zaplatil. V plné ceně. Bez smlouvání.

Borkman: Nezbývalo mi jiné volby. — Musil jsem zvítězit — anebo padnout.

Ella Rentheimová (rozechvělým hlasem, upírajíc pohled na něho): Může to být pravda, co díš, že tehdáž jsem ti byla tím nejdražším na světě?

Borkman: Tehdáž, a také později — dlouho, ještě dlouho potom.

Ella Rentheimová: A přece jsi mne zašantročil. Z práva své lásky jsi učinil směnný obchod s jiným mužem. Prodal jsi mou lásku za — za místo ředitele banky.

Borkman (pochmurně, se sklopenou hlavou): Byl jsem pod nátlakem nutnosti, Ello.

Ella Rentheimová (všecka se třesouc rozvášněním, vstane divoce s pohovky): Zločinče.

mi zvraty s rostoucí převahou uvádí jeho čin stále pevněji do okruhu tohoto pojmenování

To je shrnutí všech významů, které Borkman dosud nepřímo naznačoval.

Ella Rentheimová reaguje stejným způsobem. Nahromaděné významy viny vedou pak ke gradačnímu přesunu v synonymické řadě, kterým je zároveň vyvrácena celá motivace, již Borkman uváděl na svou

omluvu: význam nedobrovolnosti, který se nevymyká okruhu pojmenování „vina“, je zcela odstraněn užitím pojmenování „zločin“, které v této souvislosti zdůrazňuje spontánnost pachatelovu.

Borkman (trhne sebou, ale ovládne se): To slovo jsem již jednou slyšel.

Pojmenování „zločin“ se kryje s právním pojmem, kterým byla kvalifikována Borkmanova defraudace. Borkmanovi, jehož způsob myšlení je radikálně jiný než Elly Rentheimové, se proto při vyslovení slova „zločin“ okamžitě vynořuje tento význam. Snad je tím vyjádřen i pokus o uniknutí z kruhu hlubší viny, který se kolem něho stále těsněji svírá. Rozhodně však doznává pojmenování „zločin“ v Borkmanově kontextu silný přesun v homonymické řadě.

Ella Rentheimová: Ó, nedomnívej se, že snad narážím na to, čím snad ses prohřešil proti právu a pozemským zákonům! Jak jsi naložil se všemi oněmi akciemi a obligacemi — nebo co ještě to bylo, na tom mně, věř mi, pranic nezáleží. Kdyby mi bývalo přáno státi po tvém boku, tenkráte, když se na tebe vše zřítilo —

Borkman: Co, co potom, Ello?

Ella Rentheimová: Věř mi, byla bych to tak radostně nesla s tebou. Potupu, zničení — všecko, všecinko byla bych ti pomohla nésti —

Borkman: Byla bys měla vůli k tomu? A sílu?

Ella Rentheimová potlačuje význam, kterého pojmenování „zločinec“ nabylo v Borkmanově kontextu. Jeho defraudaci nazývá prohřešením proti právu a pozemským zákonům a ještě oslabuje význam tohoto označení slůvkem „snad“. Obratem „když se na tebe vše zřítilo“ pak se vrací k významu slova „neštěstí“, které již byla předtím k označení Borkmanova pádu užila.

Objevují se nová pojmenování „potupa“, „zničení“, která jsou na základě neustálého prolínání Borkmanovy defraudace s jeho zradou mimoděk vztahována i na tuto zradu.